

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs XIII.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

JUBILUS ANGELICUS.

884. *Arca in templo Salomonis collocata est magno cum gaudio*, 2. Sam. 6. Ita Christo templum cœli ingrediente, nullum est dubium, quin ingenti lætitiâ ab angelis exceptus sit, qui eum adorant, Psal. 97. v. 7. Hebr. 1. v. 6.

SOL RETROGRESSUS.

885. 2. Reg. 20. v. 11. *Sol retrogressus, in vitâ prorogata indicium, tandem ad locum reversus est cursus ordinarii*: Ita Christus verus ille sol, per exinanitionis circulum velut retrogressus, in vitâ indicium Joh. 10. v. 11. tandem ad patrem rediit, à quo exierat.

CHRISTUS PRÆCESSIT NOS

in cœlum.

886. *Arca Israelitas præcedebat, terram promissam ingressuros, ut viam scirent, per quam nunquam ambulaverunt*, Jos. 3. v. 3. 4. Vera arca Christus est, qui Jordanem divini judicii transiit, cœlum, ut terram nobis promissam, ascendit præcedens, ut nos quoque per eandem viam transiremus, cum Christo essemus, Joh. 17. v. 24. exaltaremur, Joh. 12. v. 32.

Nescimus, pie Christe, viam, præcede, sequemur;

Nos trahere, duc, nostræ CHRISTE lucerna viæ!

ARTICULUS XIII.

DE OFFICIO CHRISTI SACERDOTALI & Prophetico,

mixtè.

CHRISTI OBEDIENTIA

passiva.

887. 1. *Diabolum vicit, sicut Gideon arma solum tulit; non ferit*, Judic. 7. v. 19. *lagenam suam fregit*: Christus corpus suum in mortem dedit, ut mortem, ultimum hostem, vinceret, 2. Tim. 1. v. 10. Hebr. 2.

Dd 5

v. 14.

v.14. Corporis sui lagenam fregit patiendo, Johan.2.

v.19. feriit hostes resurgendo, Rom.4.v.ult.

REDEMPTIONEM HUMANI GENERIS

nullus efficere potuit.

888. Lev.16,17. *In ingrediente sacerdote ad offerendum incensum, nullus homo debebat esse in tabernaculo.* Sic nullus hominum ad salutis nostræ opus quidquam contulit, Psal.49.v.8. cum solus Christus iræ divinæ torcular calcet, Esa.63.v.3.

CHRISTUS SOLUS PASSUS.

889. Ezech.22.v.30. *Nemo inventus est, qui staret contra Dominum & sepem faceret.* Sic Deus neminem ex universo genere humano invenit, qui Deum quæreret, Psal.14.v.2. qui torcular iræ calcaret, Esa.63.v.3. & qui stare posset, Psal.130.v.3. qui placaret, Pl.49.v.8. sepem delrueret & legis maceriem, Eph.2.v.14. dirueret. Hoc Christus solus præstitit, solus contra Dominum pro servo stetit.

LIBERATIO CHRISTI.

890. *Hæc liberatio multo gloriosior fuit liberatione Abrahami.*

1. Qui operâ servorum suorum usus, in liberando Lotho, Gen.14.v.15. Christus nullius: nemo enim ex gentibus adfuit, Esa.63.v.3. ipsi nemo potuit, Psal.4.v.8.

2. Dein hostes Abrahami corporales erant; nostri spirituales sunt; hos nocte passionis suæ illâ tristissimâ adortus verus Abraham Christus, eosdem fudit & prædam extorsit, Esa.49.v.24.25.

CHRISTUS NOSTRI CAUSA

servivit.

891. *Jacobus in Mesopotamiam abiit, ibique pro Rahele servivit:* Gen.29.v.18. Christus in hunc mundum

dum venit, ut ecclesiam, quæ vere Rachel est, Act. 20. v. 28. (Rachel verò ovis est) sibi redimeret. Hinc servus factus est, *Humilitate*, Philipp. 2. v. 8. *passione & sui sacrificio*, Matth. 20. v. 28. *predicatione*, cum minister circumcisionis factus est, Roman. 15. v. 8. Mesopotamia domus servitutis Jacobo erat: mundus Christo domus servitii fuit, in qua servit Dominus, ut liber esset servus: Joh. 8. v. 36. *Si vos filius liberavit, verè liberi estis.*

CHRISTUS PASSUS NOSTRI

causâ.

892. Lev. 16. *Caper in desertum mittebatur, cuius capiti omnia Israelitarum peccata imponebantur*, v. 20, 21.

1. Christus verè est caper ille, qui in *mundi desertum* missus est.

2. Hujus capiti omnium hominum peccata imposita sunt, quæ portavit, Esa. 53. v. 4. 12. ut agnus ille Dei, Joh. 1. v. 29. capiti Christi imposita sunt peccata nostra, cum *inclinato capite*, velut mole peccatorum pressus, spiritum patri reddidit, Joh. 19. v. 30. cum ne quidem ubi caput reclinaret, habuit, Luc. 9. v. 58. ut nos ita spiritualiter pauperes ditaret, 2. Cor. 8. v. 9. cum caput illud angelicis tremendum spiritibus spinis pungebatur, Joh. 19. v. 2. Spinæ erant hæ peccatorum nostrorum.

3. In eremum autem *missus fuit in cruce*, cum se derelictum à Deo conqueretur, cum torcular iræ divinæ solus calcaret Esa. 63. v. 3. Adeò solus fuit in passionis eremo! pressus peccatorum totius mundi mole. Pressus suis esse peccatis caput, ingemebat David, Psal. 38. v. 5. Quid gemis David? quid tremis David? Vide hunc Davidem, tuorum peccatorum & totius mundi sarcinam portantem! Puto Davidem,

dem, pium quemvis sua quovis tempore, Psal. 32. v. 6. peccata sentientem.

PASSIONIS CHRISTI EFFECTUS.

893. *Fasciculus myrrha dilectus, Cant. 1. 13. meus inter ubera mea commorabitur.*

1. *Dilectus* ille Christus est, qui dilexit nos, ergo vicissim diligendus, 1. Joh. 4. v. 19. dilectus ille filius Dei, 2. Petr. 1. v. 17. in quo nos dilecti facti, Ephes. 1. v. 6. qui nobis missus est Luc. 20. v. 13. Dilectus ille noster est; Totus enim suâ dilectione noster est, Joh. 3. v. 16.

2. *Hic est fasciculus myrrha* amarissimâ passione suâ;

Hic pendere debet semper inter ubera, hoc est, in corde, adeo, ut myrrha passionis ipsius,

1. *Omnem putredinem* peccati tollat, sicut myrrha putredinem arecet, ut

2. *Incorruptionis nostræ* per Christum comparatæ, 1. Cor. 15. v. 42. perpetuum symbolum sit. Et

3. Peccati *alexipharmacum* nobilissimum, quem admodum myrrha venenis resistit. Huc pertinet monitum Apolloli, 2. Tim. 2. v. 8. & exemplum Galat. 6. v. 13. Hæc est amica illa, quæ ex deserto oritur, ut odor myrrhæ Cant. 3. v. 6. *Gutta amara fluit ex arbore myrrhæ.* Fasciculus passionis, quoties in pectore excutitur, toties guttæ poenitentiae amaræ, exemplo Petri, ex oculis tuis effluent, Matth. 26. v. ult.

4. Memoriae & recordationis Christi gratissima myrrha. *Jacob filius* precipiebat, ut *Josepho myrrham* dono offerrent, Gen. 43. v. 11. Solam hanc gratitudinis memoriae myrrham Deus sibi offerri vult, quia vestes nostræ hanc myrrham redolere debent, Psal. 45. v. 9. Cant. 5. v. 5. Sapia spargit odorem myrrhæ, Syr. 24.

v.20. Christus vera sapientia spargit odorem myrrhæ. Vide ô homo! ut tu sis myrrhæ gutta sponte suâ profluens, non expressa per *realem* legis concionem; sed sponte profluens, per intimam Salvatoris tui dilectionem. Ita optimum ex myrrhâ aroma Deo offeres, *ut typice* indigitatum, Exod. 30. v. 23. *Sume tibi aromata prima myrrhæ & electa.* Domini nostri passio *prima myrrhæ* est, quia nemo ante eum fuit, qui hanc myrrham dare potuit, & *electa*, quia solus ad hoc opus redemptionis electus est.

VULNERA CHRISTI

salubria.

894. *Tobias ex pisce exenterato, salubria medicina sumpsit, quo Dæmonum prestigias abigere posset & oculorum morbum sanare.* Tob. 6. v. 9. 10. At Christus est verus piscis, qui in calamitates nostras, & damna, Thren. 2. v. 12. velut mare, descendit. Captus hic piscis videbatur: captus sanè laqueis mortis, sed morte vita factus est, 2. Tim. 1. v. 10. Exenteratus denique patiando; & vera fide applicatus Dæmones fugat, quos ille eiecit & salutare collyrium oculis nostris præparavit, ne in sommo mortis obdormiscant, Apoc. 3. v. 18. Psal. 13. v. 4.

MORS CHRISTI SITIENTIBUS

prodest.

895. *Sanguis Christi in terram defluxit*, Luc. 22. v. 44. Terra imbibens sanguinem Christi, est anima sitiens, Psal. 143. v. 7. Hæc est vera aqua, quæ spiritualem justitiæ sitim restinguit, Matth. 5. v. 6.

CRUX CHRISTI STULTITIA.

896. *Jacobo Laban stultitiam exprobravit, quod filias ipsius abduxisset*, Gen. 31. v. 28. Ita prædicatione crucis Christi, quæ ex servitio Satanz homines excunt, nihil,

hil stultius mundo videtur. Unde etiam in stultitiâ sua Deum non cognovit, 1. Cor. 1. v. 21. nec cognoscere potuit, 1. Cor. 2. v. 14. quin magis stulti facti sunt, Rom. 1. v. 22. ampullatâ sapientiâ turgidi.

CHRISTUS MORIENS OCCIDIT.

897. 1. Maccab. 6. v. 46. *Eleazarus elephantem occidit, sed ab eodem occiso oppressus est*: Ita Christum Satanâ occidit, 1. Cor. 2. v. 8. Dominum gloriæ crucifixum; sed ab occiso oppressus est: ad tempus tantum. Oppressus tandem factus oppressor.

CHRISTUS PASSIONE SUA HOSTES spirituales vicit.

898. *Abraham nocte super reges irruit, qui Lothum captivum abduxerant*, Gen. 14. v. 15.

1. Pater multarum gentium, excelsus, Christus est, ex quo omnis paternitas, Eph. 3. v. 15.

2. *Is passionis suæ nocte*, quâ potestas tenebrarum se exferuit, Luc. 22. v. 53. & sol justitiæ occubuit, irruit in infernales hostes, eos exspoliavit Col. 2. vers. 15. & panopliam destruxit, Luc. 11. v. 22. captivos nos liberavit, Esa. 49. v. 25. captivitatem captivam duxit, Psal. 68. v. 19. inque libertatem asseruit, Joh. 8. vers. 36. Rom. 8. v. 21.

CHRISTUS AD MORTEM USQUE contra hostes pugnavit.

899. Jos. 10. v. 13. *Sol stetit, donec hostes fusi fugatique essent*. Ita sol justitiæ Christus stetit vivens, donec hostes nostri planè fusi essent.

RESURRECTIONE CHRISTI hostes fusi.

900. *Vigilia matutina Egyptii in mari suffocantur*, Exod. 14. vers. 24. seqq. Vigilia hæc matutina est Christi resurrectio, qua ille à somno mortis evigilans, Pha-

Pharaonem infernalem cum aſſectis penitus ſuffocavit. Propter juſticiam noſtram reſurrexit, Rom. 4. verſ. ult.

PER CHRISTUM LIBERATI
ſumus.

901. Pſal. 78. v. 15. *Per nubem diei eduxit Dominus Iſraelitas de Aegypto.* Nubes ille diei Chriſtus eſt, qui cum infernalis Pharaos proſequeretur, ſe medium poſuit; Ephes. 2. v. 14. ut verus mediator, 1. Tim. 2. v. 5. ne poſſit Satanus nobis nocere, ſicut nubes Iſraelitas ab Aegyptiis diſcriminavit.

CHRISTUS MORTE DE-
vicit.

902. 2. Sam. 23. v. 21. *Benajas haſtam viro terribili Aegypto ex manibus extorſit, eumque trucidavit.*

1. Chriſtus eſt verus *Benajas*, hoc eſt, ædificator Domini, qui in ſemetipſum Eccleſiam ſuam ædificat, Matth. 16. v. 18.

2. *Aegyptius ille terribilis* Satanam notare poteſt.

3. *Haſta* ejus peccatum & mors erat, 1. Cor. 15. v. 53. hanc ex manibus Satanæ extorſit, Hebr. 2. v. 14. abſorſit hoſtem cum haſta.

MORTE SUA MORTEM CHRI-
ſtus devicit.

903. *Joſeph in carcere non dereliſtus eſt, ſed extra-
ctus*, Genef. 41. verſ. 14. Ita Chriſtus in morte non re-
tentus fuit, Actor. 2. v. 24. *Benajas* leonem in cifter-
na occidit, 2. Sam. 23. verſ. 20. Leo ille Satanus fuit
qui in cifterna inferni à Chriſto devictus eſt, qui ve-
rus *Benajas*.

CHRI-

CHRISTUS MORTEM MORTE

lustravit.

904. *Suo ipsius gladio Goliathum David jugulavit,*
 1. Sam. 17. v. 51. Gladius Satanæ mors erat, quem in
 omnem vibravit hominem, Rom. 5. v. 12. sed Christus
 morte suâ Satanam devicit, quando mors factus est,
 1. Cor. 15. v. 54. Hebr. 2. v. 14.

LEX IN CHRISTO IMPLETUR

& occultatur.

905. Exod. 33. v. 22. *Moses visurus gloriam Dei in pe-*
træ foramine abscondebatur. Si nos gloriam misericor-

diæ; in foramine petreæ abscondamur necessum est,
 aliâ non laturi majestatem Dei. Foramina autem pe-
 træ sunt Christi vulnera, in quibus contemplamur glo-
 riam divinæ misericordiæ, sapientiæ. Hæ sunt divitiæ
 gloriæ ipsius Rom. 9. v. 23. & gratiæ, Eph. 1. v. 7. & qui-
 dem abundanter c. 2. v. 8. impervestigabiles cap. 3. v. 8.
 in quarum cognitionem per Christi vulnera, tanquam
 patrii cordis januam, intramittimur.

CHRISTUS IMPLEVIT

Legem.

906. *Josua omnia implevit, quæ Moses præceperat:*
 Jos. 8. v. 35. *Christus cælestis Josua non venit legem sol-*
vere, sed implere, Matth. 5. v. 17. legi satisfecit, quod
 nobis impossibile, Rom. 8. v. 3. finis legis factus est,
 Rom. 10. v. 4. sub legem factus est, Gal. 4. v. 4. de male-
 dictione legis nos redemit, Gal. 3. v. 13. A deo ut non si-
 mus sub lege, sed gratia, Rom. 6. v. 14. cap. 7. v. 6.

LEX ABROGATA PER

Christum.

907. *Hedera Jonam protegebat, quam Dominus a-*
scendere fecit, ut esset umbra: Et latatus est Jonas, sed
vermis ascendi diluculi percussit, & exaruit hedera.

I. He-

1. *Hedera lex est, quæ luxuriavit præceptorum copia, ut hedera ramorum multitudine.*

2. *Ascendere hanc legem ipse Dominus fecit, quando in monte Sinai eam promulgavit, miraculis coruscantem fecit; sed tantum ut in umbram esset futurorum bonorum, Hebr. 10. v. 1. Col. 2. v. 17. Hebr. 8. vers. 5.*

3. *Vermis ascensu diluculi, hoc est, plenitudine temporis, Gal. 4. adventante, & visitante nos oriente ex alto, Luc. 1. v. 78. Zach. 3. v. 8. cap. 6. v. 12. ut vera stella matutina, 2. Pet. 1. v. 19. hedera legis exaruit, quoad damnationem, rigorem, cum Christus vermis factus est, Psal. 22. v. 7. patiendo, & sic legis finis factus, Rom. 10. v. 4. peccati virtutem, hoc est legem, abstulit, 1. Cor. 15. v. 5.*

CHRISTUS LEGEM

aufert.

908. *Ille est radix montis, ad quem Moses tabulas legis frangit, Exod. 32. v. 19. Lex enim non potest accusare, nec damnare, Rom. 8. v. 1.*

CHRISTUS SOLUS LEGIS

rigorem sustulit.

909. *Moses eadem verba inscripsit tabulis novis, veteribus per ælulum fractis. At Christus legis tabulis veteribus, quo ad rigorem & damnationem, fractis, novis tabulis inscripsit legem, qua sunt corda carnea, non eadem verba, nam maledictionem à lege sustulit, & rigorem & damnationem, quæ Moses tollere non potuit, Gal. 3. vers. 21. Christus autem gratiam & veritatem dedit, Joh. 1. v. 17.*

CHRISTUS LEGIS PONDUS

leve fecit.

910. *Aaron & Hur Moysi graves manus supposito lapide*

E e

lapi-

lapide sustentarunt, Exod. 17. v. 12. quas demittens Amalekitæ victores videbantur. Graves Mosis manus legis onus significant, Act. 15. v. 10. quod nos ad infernum trahebat, Deuter. 27. v. ult. At Christus pondus hoc merito suo sublevavit, jugum oneris nostri frangens, Esa. 9. v. 4. peccata onus illud, Psal. 38. v. 5. tollens, Joh. 1. v. 29. ne portare hoc habeamus necessum, Galat. 6. v. 2. Ita ut jam plenâ fiduciâ manus attollere possimus.

CHRISTUS EST MEDICUS.

911. *Quatuor imprimis sunt*, quæ Medicum commendant:

1. *Scientia & experientia.*
2. *In curando benevola diligentia.*
3. *Morbi cognitio.*
4. *Per medicamenta curatio.* Prius est in Christo excellentissimè; novit enim omnia, Col. 2. v. 3. Joh. 2.

v. 25. cap. 21. v. 17. cap. 1. v. 48.

2. Similiter ipse enim venit libenter, Psal. 40. v. 9. Joh. 10. v. 11. & 18. Nec diligentia deficit: venit quæ-
re & salvare, Matth. 18. v. 11. in perpetuum, Hebr. 7.
v. 25. ovem perditam, Luc. 15. v. 4.

3. Morbi nostri cognitionem habet Christus, Psal. 103. v. 14. non ex signis fallibilibus.

4. Curat medicamine verbi & sacramentorum.

CHRISTUS PECCATA NOSTRA portavit.

912. *Ezechiel iniquitates populi Israelitici universi portare jubetur, cubant utroq; latere*, Ezech. 4. v. 4. seqq. Christus verè portat peccata nostra, ut agnus ille Dei, Joh. 1. v. 29. non tantum in latere cubando, cum cruci affixus clavibus est, & in sepulchro jacuit; sed etiam
latus

latus suum vulnerantibus *præbendo*: certissimum peccati alexipharmacum suppeditando, sanguinem scilicet suum, quo nos purgat, 1. Joh. 1. v. 7. Hebr. 9. v. 14. Apoc. 1. v. 5.

MORTE CHRISTI PECCATUM ablaturum.

913. *David arma Goliathi cæsi in tabernaculo suo reposuit*, 1. Sam. 17. v. 54. Arma Satanæ peccatum ejusque chirographum sunt, quæ Christus internali Goliatho abstulit, Luc. 11. v. 22. inque suo tabernaculo reposuit, quando cruci affixit, Col. 2. v. 14.

CHRISTUS PECCATA

remittere.

914. Joh. 11. v. 44. *Resuscitatum ex mortuis Lazarum sudariis exsolvi jussit*: Hæc peccatum notant, quæ sudorem Christo sanguineum expresserunt, Luc. 22. v. 44. ut peccati piaculum: sicut Adamo primo fuit peccati supplicium, Gen. 3. v. 19. solvimur autem ab ipso Christo istis peccatorum sudariis, quia iisdem ligamur & veluti captivi tenemur, Rom. 7. v. 14. Esa. 50. v. 1. 2. Mich. 7. v. 19. donec in hoc corpore sumus, Rom. 7. v. 24. sive viventes, sive morientes, nam adhuc peccati radix manet, quæ in resurrectione per Christum funditus tollitur, cujus beneficio victoriam plenariam contra peccatum, consequimur, 1. Cor. 15. v. 57.

CHRISTUS A PECCATIS

mundat.

915. Psal. 22. v. 15. *Sicut aqua effusus dicitur*. Hoc arguit summam animi tristitiam, quæ cor, velut cera liquefacta, effusum fuit: Indicat simul meriti Christi efficaciam: Ut aqua enim expiationis nostræ effusus

E e 2

est,

est, quâ à peccatis & impuritate, Ezech. 16. v. 4. mundaremur.

CHRISTUS SACERDOS EXPURGANS SANCTUARIUM.

916. Lev. 16. v. 16. *Sacerdos sanctuarium ab immunditie & peccatis filiorum Israel expiavit: Corda nostra sunt Dei sanctuarium, in quo ipse habitare vult, 2. Cor. 6. v. 16. quæ que ille sanguine suo purificat, Ebr. 9. v. 14 fide applicato, Act. 15. v. 9.*

SANGVINE CHRISTI mundamur.

917. Sanguine agni limina tingebant Israëlitzæ, & occisor præteribat, Exod. 12. v. 7. Ita Christi sanguine limina cordium aspergenda sunt, ne pater homicida ille, Satanas, noceat, Joh. 8. v. 44. *Aaronis, Exod. 29. v. 21. vestes sanguine arietis conspergebat Moses: Nostræ vestes sanguine Christi tingendæ sunt, quia sine illo sunt pannus menstruatus, Esa. 64. v. 6. Septies sanguine iuvenci contra velum spargebat sacerdos, Levit. 4. v. 6. Velum est ira Dei, quæ gratia faciem obvelat: At Christi sanguine aspergitur, & sic placatur: Christus enim vestem habet sanguine aspersam, Apoc. 19. v. 23. & multas gentes aspersurus, Esa. 52. v. 15. Hinc corda piorum aspersa sunt, Heb. 10. v. 22. per sanguinis Christi asperisionem, 1. Pet. 1. v. 2. qui melius loquitur, quàm Abelis, Heb. 12. v. 24.*

CHRISTI SANGVINE mundamur.

918. *Eleazarus spolia à Midianitis raptâ aquâ expiationis purgavit, Num. 31. v. 23. Christus nos spolium ab infernalibus Midianitis eripuit, Esa. 49. v. 24. 25. Luc. 11. v. 22. à potestate tenebrarum, Col. 1. v. 13. ereptos, aquâ expiationis verâ lustrat, sanguine scilicet suo,*

fuo, qui ex latere ipsius fluxit, quo purgamur, 1. Joh. 1. v. 7. lavamur, Apoc. 1. v. 5. & vestes nostræ mundantur, Apoc. 7. v. 14.

OBLATIO CHRISTI gratissima.

919. *Libanus non sufficit ad succensum, nec animalia ad holocaustum*, Esa. 40. v. 16. Merita humana, & quicquid bonum est in oculis nostris (phrasi scripturæ) Deum placare non potest. (Libanus allegoricè significare potest omnia humana merita, ob celebritatem montis illius, in scripturis) Solum Christi meritum sanctissimum peccata expiat, & odorem bonæ fragrantiae Deo præbet, Ephes. 5. v. 2. quamvis Libanus sit, hoc est, mons meritorum integer, candidus justitiæ humanæ fulgore, qualis erat illius justitia Pharisæi, Luc. 18. v. 11. splendidus altitudine. Ita Pharisæorum merita splendida, Matth. 6. v. 1. 2. vastus multitudine. Hanc multitudinem exponebat Pharisæus ille, Luc. 18. v. 11.

CHRISTUS INTERCESSOR.

920. 1. Reg. 8. v. 22. *Salomon stans coram altari pro populo Dei precatus est Deum, ut is preces illas exaudiret, & gratum haberet templum suum*: Ita Christus coram altari crucis stetit, pro populo suo oravit, tam immorigero, Psal. 18. v. 44. dicens: Dimitte illis, pater; quam morigero; Utriusq; salutē sitiit, *sitio*, ait in cruce.

CHRISTUS INTERCESSOR.

921. *Moses in confractione stetisse dicitur*, Psal. 106. v. 23. & *avertisse excandescentiam Domini*: Talis mediator Christus maximè fuit, qui irruptionem Dei, ob peccatum hostis nostri, impediit, ejus spicula & furorem suo corpore excepit in cruce, & in die iræ Domini in prælio stetit, quod nobis erat impossibile,

Ee 3

Rom.

Rom. 8. v. 3. excandescantiam Domini evertit, ut jam non simus amplius filii iræ, Ephes. 2. v. 3. sed gratiæ, Joh. 1. v. 16. 17. qui ad thronum gratiæ plena fiducia accedere possunt, Hebr. 4. v. 16.

CHRISTUS PATIENS IRAM

Dei portavit.

922. Gen. 22. v. 6. *Abrahamus ignem & gladium ad immolationem Isaaci attulit*: Tanto Dei amore arsit, ut proprii erga filium amoris oblitus sit; sic Deus Pater ipse mactaturus filium suum, non tantum libidini Judæorum eundem commisit, sed & ipse gladium & ignem iræ suæ attulit, illum acuendo, & ferire jubendo, Zach. 13. v. 7. Matth. 26. v. 31. Joh. 14. & 16. & 18. hunc insufflando: unde Salvator pressus mole iræ paternæ exclamavit, Psal. 22. v. 2. Matth. 27. v. 46. *Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me?*

CHRISTUS DEO NOS

placans.

923. *In capite gestat iridem*, Apoc. 10. v. 1. *ut significet*, se nostrum caput esse. 2. *Capitis declinatione se reconciliatori colophonem imposuisse*. 3. *Ut Reconciliatorem coram patre semper apparere*, 1. Joh. 2. v. 1. 2.

CRUX ET MORS CHRISTI

liberant nos à judicio.

924. Gen. 32. v. 10. *Jacobus dives rediens agnovit se in baculo Jordanem trajecisse*: Ita Christus post resurrectionem divitiis justitiæ nostræ instructissimis resurgens, Rom. 4. v. ult. cum in crucis baculo antea divini judicii (Jordan) fluvium trajecisset. Hinc baculus & virga nostra est pastor ille fidelis, Psal. 23. v. 4. Joh. 10. v. 12.

CHRI-

CHRISTUS MEDIATOR A POENA

& malis liberat.

925. Num. 16. *Plaga cessavit, v. 46. seq. Aaron iram Domini placavit, plagam à populo avertit, sacro suffitu: sic Christus, Eph. 5. v. 2. Heb. 5. v. 7. iram patris placavit & mortem æternam iustulit, 1. Cor. 15. v. 55. Stabat medius vivos inter & mortuos Aaron: Sic Christus in ara crucis, inque sepulchro stetit inter vivos mortuosq; quando ipsius mors nobis vita facta est, 2. Tim. 1. v. 10.*

CHRISTUS NOSTRA

reconciliatio.

926. Ezech. 45. v. 15. *Aries de grege, quem nutrit Israel, offerendus erat in pacifica: Christus est aries ille, quem nutrit Israel, (Christus enim inter Israelitas nutritus & educatus) in pacifica oblatu, Rom. 5. v. 10. 2. Cor. 5. v. 18. Eph. 2. v. 16.*

CHRISTUS ETIAM ANGELIS

nos in gratiam reposuit.

927. *Peccato per Adamum commisso, angelus viam custodiebat, ad arborem vitæ ducentem, Genes. 3. v. 24. Adamo secundo Christo salutem restituyente, angeli viam ad arborem vitæ non custodiebant, sed patefactam significabant, dicentes: Annuncio vobis gaudium magnum, Luc. 2. v. 10.*

PASSIONE CHRISTI DIABOLUS

destructus.

928. Jer. 50. v. 23. *Malleus universa terræ fractus Babylon dicitur.*

1. *Infernus & regnum Satanæ malleus universæ terræ vel hominum sunt: Omnes enim huic malleo subjecti.*

2. *Hic confractus est, cùm Christus infernum*

E c 4

victi-

victricis dextra evertit, descendens ad inferos, Ole. 13. v. 14. 1. Cor. 15. v. 54-55. Eph. 4. v. 8. & captivitatem captivam duxit, Psal. 68. v. 19.

3. *Malleus* autem Satanæ fuit: Omnes enim extra Christum sub tyrannide Satanæ, Roman. 5. v. 12. seq. Eph. 2. v. 3.

4. Hunc autem malleum Christus contrivit, cum Satanæ caput contrivit, Gen. 3. v. 16. sub pedibus suis, 1. Cor. 15. v. 25. cum in similitudine carnis peccati apparuit, Rom. 8. v. 3. 2. Cor. 5. v. 21. & instar serpentis maledicti suspensus est, Gal. 3. v. 13. cujus rei typus, Num. 21. v. 8. Joh. 3. v. 14. Joh. 12. v. 32. *Maculis quoq; serpentinis corpus Christi conspersum fuit*, quando ægri tudines nostras portavit, Esa. 53. facies sputo conlperfa, maxillæ verberatæ, caput coronatum spinis, latus lancea pertusum, pedes & brachia clavis transfixa. Hæc omnia erant peccati maculæ velut, quas in se, nostri causa Dominus suscepit.

CHRISTUS PATIENDO

Diabolum vicit.

929. 1. Sam. 5. v. 1. *Arcam Philistini in domum Dagonis locarunt, in quâ Dagon ipse prostratus jacuit, capite & manibus truncatis inq; limine impositis, v. 4.* Ita Judæi Christum in sepulchrum posuerunt, morte affectum. Ac tum infernalis Dagon prostratus morte Christi, eò veluti in sepulchro capto, & capite plane truncatus fuit, 1. Cor. 15. v. 55.

CHRISTUS PATIENDO

Satanam vicit.

930. *Pharao Moſen, virtutem divinam ſpernens, toties miraculis comprobataſ perſequutus ad mare, in eodem ſuffocatus eſt.* Sic Diabolus Christum ad passionis

nis mare persequutus in eodem suffocatus est, 2. Tim.
1. v. 10.

CHRISTUS SATANAM

devicit.

931. *Conquassabit capita in terra multorum*, Pl. 110.
v. 6. Quassator ille Christus, qui caput infernalis ser-
pentis contrivit, Gen. 3. v. 16. Satanamque sub pedi-
bus suorum credentium subjecit, Rom. 16. v. 20. in-
choativè in hac vita subjectis sibi omnibus potestati-
bus, 1. Cor. 15. v. 24. 25. etiam ipsi piis, qui Satanam
flammis adjudicaturi, 1. Cor. 6. v. 2. & cum Christo
fessuri, Eph. 2. v. 6. *in terra verò multorum*, hoc est, o-
mni, vel ubique locorum strages illa facta est; Re-
gnum enim Christi est ubique. Ubi autem Christi re-
gnum, ibi de hostibus triumphus, ubi triumphus, ibi
devicti hostes.

CRUCI CHRISTI SATANAS

affixus.

932. *Isabel clavo Sifferam occidit, in utramvis au-
rem dormientem*, Jud. 4. v. 21. Ita Satanæ caput clavo
crucis affixum est, Coloss. 2. v. 14. securi jam & nihil à
moriente Christo sibi metuentis.

SATANAS IN CHRISTO

in crucem actus.

933. *Josux 8. v. 29. Rex Hai in crucem actus est: Sa-
tanus in crucem actus est*, Coloss. 2. v. 15.

CHRISTUS INFERNUM

evertit.

934. *Jud. 16. v. 30. Simson cum jam captus videretur,
gauderentque hostes ipsius, ex improvise, columnis do-
mus evulsis, ingentem inimicorum stragem fecit: Ita
Christus verus Simson, (nam Simson solis virum
notat, Christus autem Sol est, Malach. 4. v. 2.) cum*
Ec 5

jam

jam morti occubuisse videretur, dirutis inferni columnis totum regnum Satanæ evertit, quando peccatum obsignavit, Dan. 9. v. 24. chirographum legis expunxit, Col. 2. v. 14. & mortem absumpsit, 1. Cor. 15. v. 54. Hæ erant inferni columnæ, quas morte Christus destruxit.

CRUX CHRISTI DAMNATIONE nos liberat.

935. 1. Reg. 18. v. 44. *Helias iussit Achabum currum jungere, ne inundatio aquarum eum apprehenderet*: Currus, quem nos jungere debemus, crux Christi est, cujus beneficio inundationes peccatorum, quæ nos apprehendunt, Psal. 40. vers. 13. & damnationis peccatoribus infligendæ effugimus, Psal. 32. v. 6.

CHRISTI VULNERA, NOSTRÆ salutis canales.

936. *Jacob pastas oves potabat ex canalibus*, Gen. 30. vers. 38. *Potus noster spiritualis ex solis Christi vulneribus hauritur*, quia oves pascuæ ipsius sumus, Psal. 100. v. 2. Joh. 10. v. 14. Hebr. 13. v. 20. 1. Petr. 2. v. 25. *Fide autem bibimus*, Rom. 3. v. 25. Sacramenta quoque sunt canales, in quibus virga ex radice Isai ponitur, & anima spiritualiter foeta redditur.

IN CHRISTI VULNERIBUS abscondimur.

937. Cantic. 2. vers. 14. *Columbamea in foraminibus petrae*. Columba ecclesia est, hæc in foraminibus, vulneribus, petrae Christi est, in his delitescit adversus legem, conscientiaæ terrorem, Rom. 8. vers. 1. & 38.

CHRI-

CHRISTI VULNERA NOSTRA

janua.

938. Gen.6.v.16. *Ostium fecit in medio laterum arcae Noe.* Christus verum ecclesiae, arcae caelestis, ostium est, factum per vulnera lateris.

MORTE CHRISTI AEDIFICATI.

939. *Eva ex latere Adami dormientis sumpta est,* Gen.2.v.21. Ecclesia verè Eva, mater viventium, ex latere Adami secundi dormientis facta est, ut Christi latus esset peccati remedium, cum Adami latus dedisset peccati infelix medium, sceminam, 1.Tim.2.v.14.

BENEDICTI.

940. *Jacob moriturus manus expandit super filios, benedictionem eis precatu,* Gen.48.v.14. Caelestis Jacob Christus manus expandit super nos, distendens brachia in cruce, benedictionem adferens, maledictionem auferens, Gal.3.v.13. Act.3.v.25.

MUNDATI.

941. *Vestimenta exuit Christus, loturus pedes discipulorum,* Joh.13.v.4. Immunditiam nostram purgaturus, Apoc.1.v.5. Ezech.16.v.4. pedes nostros in viam pacis directurus, Luc.1.v.79. vestimentum corporis exuit sui, ut nostrorum corporum sordes lueret, Hebr.10.v.2.

SERVATI.

942. *Arundo in Christi manus jam morituri posita fuit,* Matth.27.v.29. omnes homines instar arundinis sunt facile dissipandi à vento tentationis, turbinem excitante aeris principe illò, Eph.2.v.2. In manu ergo Christi mortui, ut sustentemur, ponendi sumus, qui non despiciet nos, Esa.42.v.3.

VIVI-

943. *Ossa mortui Elisai, in sepulchro jacemis ossa vivificarunt*, 2. Reg. 13. v. 21. Ita morte Christi mors absorpta, vita restituta est; & spiritualis, ut vivamus ipsi, 2. Cor. 5. v. 15. & corporalis, ut olim reviviscamus, *Esaia 26. v. 19.*

RESUSCITATI.

944. *Cant. 8. v. 5. Sub malo sponfam excitavit spon- sus.* Malus illa erat primi lapsus, sub qua jacebamus morte corporali & æterna extincti. Christus autem ecclesiam suam excitavit, arborem crucis conscendens, vitam nobis æternam reddidit, in se adhuc absconditam, Col. 3. v. 3. 1. Joh. 3. v. 14. 1. Joh. 5. v. 11. & 20.

CRUX CHRISTI NOSTRA

requies,

945. *Elias à Jesabele fugiens in desertum, sub junipero requievit*, 1. Reg. 19. v. 4. Peccatum Jesabel est, malum illud circumstans, Hebr. 12. v. 1. cor nostrum Jesabel est, nos damnans, 1. Joh. 3. v. 20. *Fugiamus* hanc, ad crucis arborem, serpentem æneum intueamur, Joh. 3. v. 14. c. 12. 32. Vera parata requies est, Matth. 11. v. 29. Crux ergo Christi verus est Goliathi gladius, quo ipsemet occisus est. Est Jacobi baculus, quo Christus divini judicii fluvium trajecit. Gladius ille durus, quo infernalis Leviathan visitatus est, Esa. 27. v. 1. Crux est vera iris, signum placiti Dei certissimum, Coloss. 2. v. 14. Jacobi scala, Gen. 28. v. 12. cujus beneficio in cœlum conscendimus, Joh. 12. v. 32. *Hamanis arbor*, in quo Diabolus suspensus, Clypeus Josuæ celestis, quem elevans hostes fugavit, Jos. 8. v. 18. 19.

CHRISTUS VERE SACERDOS ET MA-
jor sacerdotibus V. Test.

946. 1. *Perpetua duratione.* Sacerdotes enim veteris

ris Testamenti ad tempus officio fungebantur : in morte eodem se abdicare cogeantur. Christus autem sacerdos in æternum, Psal. 110. v. 4.

2. *Vera administratione.* Sacerdos summus semel in anno, non sine sanguine ingrediebatur sanctum sanctorum, Lev. 16. v. 2. seqq. Christus suo ipse sanguine cælum ingressus est.

3. *Uctione.* Ungebatur sacerdos summus : Christus oleo lætitiæ unctus est, Psal. 46. v. 8.

4. *Lotione.* Moses Pontificem aqua lavit, lotum consecravit, consecratum vestibus induit, indutum unguento pretiosissimo perfudit : Christus pontifex summus aqua in baptismo lotus, Matt. 3. in deserto jejunando consecratus, vestibus instructus innocentia, oleo perfusus lætitiæ, cujus fragrantia in omnes corporis myltici partes promanavit : ex illius enim plenitudine omnes accepimus, Joh. 1. v. 16. Confer. Psal. 68.

5. *Negata immolatione.* Pro peccatis sacerdotis vitulus oblatus, aries in holocaustum totus incensus, alius quoque aries in hostiam pacificam oblatus, cujus sanguine extrema dextræ auriculæ, dextræ manus pollex, dexteri que pedis inunctus : Christus peccatum non habuit ; pro nostris se peccatis obtulit hostiam pacificam, cujus sanguine aures nostras, ut bene audiamus, pollicem manus, ut bene operemur, pollicem pedis, ut bene ambulemus, inungit.

6. *Vestium significatione :* Linea tunica sacerdotis summi Christi notat innocentiam, hyacinthina cælestem vitam, varietas colorum virtutum copiam, tintinnabula doctrinam auream, mala punica civitates & oppida prædicatione evangelii completa, lapides pretiosi Christi cor, pectorale doctrinam & veri-

veritatem, superhumerali crucis gravitatem & regni in statu gratiæ, purpuræ sanguinem significare possunt.

ARTICULUS XIV.

DE OFFICIO REGIO.

I. REGNO POTENTIÆ.

REGNUM POTENTIÆ CHRISTI.

947. Gen. 41. v. 43. *Currus vectus Josephus declaratusque pater patriæ.* Regnum potentiæ Christi figuratur, quod, quoad plenarium exercitium, post resurrectionem gloriosam aggressus, Ecclesiæ suæ caput declaratus, superque omne nomen erectus, Ephes. 1. v. 20. seq.

CHRISTI OMNISCIENTIS

providentia.

949. Zach. 3. v. 9. *Septem oculi erant in uno lapide:* Hic Christum notat, Psal. 118. v. 22. Esa. 28. v. 16. in quo omniscientia & gubernatio rerum omnium. Septem autem sunt oculi ad judicandam summam perfectionem.

OMNIPOTENTIA CHRISTI.

950. *Thronus Salomonis sex gradibus altus erat:* 1. Reg. 10. v. 19. Dominium & thronus ejus, qui major est Salomone, sex quoque gradibus constat. Nam imperat omnibus creaturis, spatio sex dierum creatis. Hinc potestatem habet omnis carnis, Joh. 17. v. 2. omnis potestas ipsi data est, Matth. 28. v. 18. portat omnia verbo potentiæ suæ, Hebr. 1. v. 3. omnia sub pedibus ejus subjicit Hebr. 2. v. 8. Pater.

CHRISTO OMNIA DATA.

951. Genes. 25. v. 5. *Abraham omnia Isaac dedit:* Ita Deus pater omnia Christo, ut cœlesti Isaac donavit,